

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

**Факультет мистецтв
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва**

Лебедева Ольга Валеріївна

**«ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО ПОШУКУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ
ХУДОЖНИКІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА»**

Кваліфікаційна робота зі спеціальності
023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
освітньо-професійна програма «Декоративно-прикладне мистецтво»

Особистий підпис – _____ Ольга ЛЕБЕДЄВА

Науковий керівник – _____ к.п.н., доцент Наталія ДІГТЯР

Зав. кафедри – _____ доцент Інна ГУРЖИЙ

Полтава – 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОГО ПОШУКУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА.....	6
1.1. Декоративно-прикладне мистецтво як вид візуальних мистецтв....	6
1.2. Феномен творчого пошуку художника.....	10
Висновки до розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТВОРЧОГО ПОШУКУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ.....	17
2.1. Аналіз творчого пошуку художниці Ю. Мохіревої.....	17
2.2. Особливості творчого пошуку мисткині Р. Дудки.....	20
2.3. Творчий метод Л. Орел.....	22
2.4. Особливості творчого пошуку Є. Пілюгіна.....	26
Висновки до розділу 2.....	29
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОГО ПОШУКУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА.....	31
3.1. Методичні рекомендації до вивчення вибіркової дисципліни «Полтавський розпис».....	31
3.2. Силабус вибіркової дисципліни «Полтавський розпис».....	35
Висновки до розділу 3.....	44
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження творчості сучасних художників декоративно-прикладного мистецтва бачиться нами дуже актуальним, тому, що вивчення видів традиційного народного мистецтва є необхідною умовою свідомого й творчого підходу молоді до культурної спадщини свого народу, а також усвідомлення значення декоративно-прикладного мистецтва в духовному та матеріальному житті суспільства.

Вивчення творчості сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва допомагає набутти естетичний досвід та ціннісні загальнолюдських орієнтацій, виховує художній смак, активізує творчу діяльність і допомагає самоздійсненню студента в практичній декоративно-прикладній діяльності. У наш час функціональність тієї чи іншої речі, зробленої руками народного майстра, вже не є головною.

Цінуються насамперед її естетичні якості. А тому, ознайомившись із декоративно-прикладним мистецтвом на лекціях, практичних заняттях, уроках, в гуртках, студіях, позашкільних заходах, сучасна молодь має змогу побачити, скільки потрібно майстерності, вмінь, знань та любові, щоб присвятити свою творчу працю відтворенню та відновленню декоративно-прикладного мистецтва.

Мета магістерського дослідження — зрозуміти теоретичні, історичні та методологічні засади, що лежать в основі вивчення творчості сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва. Уточнити та прояснити взаємодію традиції та новаторства у формуванні художніх образів творів митців.

Для досягнення цієї мети перед нами поставлені такі **завдання:**

- дослідити декоративно-прикладне мистецтво як вид візуальних мистецтв;
- проаналізувати феномен творчого пошуку художника;
- розглянути особливості творчого пошуку Ю. Мохіревої;
- дослідити особливості творчого пошуку Р. Дудки
- проаналізувати особливості творчого пошуку Л.Орел
- розробити вибірккову дисципліну «Полтавський розпис» та надати методичні рекомендації до вивчення творчості сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва.

Предметом дослідження є сучасне українське декоративно-прикладне мистецтво.

Об’єктом дослідження є творчість сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва.

Дослідження фокусується на аналізі стилістичних, семіотичних та методологічних особливостей творів сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва.

Методологічною основою цього дослідження є поєднання історико-культурного, мистецтвознавчого, іконографічного, семіотичного, герменевтичного та культурного підходів.

Цей міждисциплінарний підхід дозволяє нам розуміти продукт художньої діяльності художника, а й як важливий елемент культурної комунікації, наповнений декоративним змістом. Використовуючи різні аналітичні методи, ми досліджуємо взаємозв'язок між формою, стилістикою, символікою образів.

Академічна новизна цього дослідження полягає у спробі систематично вивчити творчість сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва.

Структура магістерського дослідження визначається логікою поставлених цілей та завдань. Дослідження складається із вступу, трьох розділів (теоретичного та практичного та методичного), висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОГО ПОШУКУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

1.1. Декоративно-прикладне мистецтво як вид візуальних мистецтв

Декоративно-прикладне мистецтво, як національної культури вид візуальних мистецтв, набуло широкого визнання не тільки в Україні, а й світі. В його образах-символах міститься краса української природи, події історії, особливості побуту, доброта і щедрість українців. Декоративно-ужиткове мистецтво України робить нас унікальними в світовому мистецтві.

Проблематиці вивчення декоративно-прикладного мистецтва присвячено чимало наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених: І. Беха, Б. Вульфсона, Д. Гришина, С. Гончаренка, М. Дубасенюка, Є. Зеєра, І. Зимньої, І. Зязюна, В. Лозової, О. Пометуна, А. Хуторського, В. Беспалько, В. Сластьоніна, С. Чистякова, С. Сисоєвої, Б. Оскарссона, С. Шо, В. Хутмахера, Г. Халажа, Дж. Равена та ін.

Чимало уваги приділено використанню декоративно-прикладного мистецтва у творчості сучасних українських художників у наукових працях Ю. Бромля, Г. Гачева, А. Іваницького, В. Куєвди, В. Лісового, В. Пекарчука, Б. Савчука, Б. Тимківа, І. Ціко та ін.

У цих працях науковці акцентують увагу на вирішенні проблем важливості дослідження традицій, побуту, обрядів, символів української культури, етнокультурності, але невирішеною частиною залишається впровадження компоненту дослідження творчості сучасних українських художників декораивно-ужиткового мистецтва в педагогічний процес освітніх закладів.

Значне місце в аналізі досліджуваної проблеми належить науковим роботам, в яких основна увага приділяється проблемі поєднання традицій та новаторства у роботах митців, взаємопроникнення професійного та народного мистецтва. Дана тема піднімається у статтях О. Петрової, В. Парахіна, О. Стрижака. Також, роль фольклору в сучасному українському мистецтві висвітлювали Г. Скляренко, Т. Орлова.

Цінною є монографія Т. Кара-Васильєвої та З. Чегусової «Декоративне мистецтво ХХ століття: В пошуках Великого стилю». В останній розглянуто зміни в художньому житті України, взаємовпливи народного та професійного стилю сучасних митців. О. Клименко у своїй науковій діяльності також звертається до проблем традицій та інновацій в народних художніх промислах, особливої уваги заслуговує дисертаційна робота автора.

Зважаючи на існуючі давні традиції передачі досвіду художньої діяльності в досліджуваній сфері, доцільно звернутися до праць учених, у яких характеризується історична практика професійної підготовки майстрів декоративно-прикладного мистецтва А. Абросімової, В. Барабуліна, С. Бахрушина, Є. Гаврилової, В. Лешкова, М. Некрасової, І. Проніної, М. Степанової, І. Чернової, Р. Шмагала, С. Яркова.

Актуальними у контексті проблеми даної статті є праці, що розкривають сутність поняття «етнодизайну» та «етнодизайнерські компетентності». Цінними є праці В. Бутенка, А. Бровченка, М. Близнюка, В. Жлудько, Л. Корницької, А. Крижанівського, Е. Муртазаєвої, Л. Оршанського, А. Руденченко, В. Тиценка, Б. Тимкова, Ю. Легенького, А. Іоннікова, в яких викладено формулювання сутності поняття «етнодизайн» у контексті різних спеціальностей.

Недостатньо дослідженою залишається проблема теоретичних засад формування етномистецьких компетентностей на основі декоративно-

прикладного мистецтва, відсутні системні дослідження складових цього поняття

Декоративно-прикладне мистецтво як вид візуальних мистецтв формує матеріальне середовище, створене самою людиною. Основною особливістю декоративно-прикладного мистецтва є єдність практичного і естетичного. Саме формотворення виробів декоративно-прикладного мистецтва являється взаємодією задоволення мистецьких потреб людини шляхом створення предметів, які можуть принести людині радість, насолоду, духовно збагатити її та разом із тим задовольняють її практичні потреби. Отже, декоративно-прикладне мистецтво поєднує в собі ужиткові та функціональні якості [16, с. 29-30].

Декоративно-прикладне мистецтво – одна з форм суспільної свідомої діяльності, яка зародилась у первісному суспільстві, коли людина жила в умовах палеоліту, а засоби існування здобувала примітивними знаряддями праці. Пам'ятки давніх епох показують, як люди навчилися працювати з природними матеріалами, надаючи їм магічну силу за допомогою символів-знаків (орнамента), що перетворювало звичайні речі побутового призначення на твори мистецтва [3, с. 101].

На думку В.Ф. Орлова, пізнання мистецтва є загальновизнаним дійовим способом формування і розвитку культури особистості, але в той же час воно є неоднозначним за результатами, відповідно до мети, засобів, використаних педагогом.

Декоративно-прикладне мистецтво як джерело освітніх інновацій розглядає також Л.Масол. На її думку, використання мистецтва не лише сприяє загальноестетичному вихованню, а й розвитку творчих здібностей, здатності до художнього мислення й рефлексії.

Питанню функціонування мистецтва в навчально-виховному процесі вищої школи присвячена робота професора Л.О. Хомич «Роль мистецтва в

професійно-педагогічній підготовці вчителя». Автор вказує, що використання декоративно-прикладного мистецтва в процесі навчання створює можливості для гармонізації емоційних і логічних компонентів діяльності майбутніх учителів, реалізації їхнього творчого потенціалу. М.П. Лещенко розглядає українське декоративно-прикладне мистецтво як засіб гуманізації навчально-виховного процесу, носій величезного потенціалу одухотворення його особистості. При цьому автор наголошує на особливій цінності не кінцевого результату творчості, а пізнання технології виготовлення виробів[20, с. 37].

Отже, реалізація педагогічного потенціалу декоративно-прикладного мистецтва створює сприятливі умови для самовираження особистості студента в різних видах діяльності, надає можливість реалізувати індивідуальні творчі потреби.

Подальша розробка окресленої проблеми потребує практичного використання декоративно-прикладного мистецтва в організаційно-методичному забезпеченні професійної підготовки студентів образотворчих факультетів вищих педагогічних навчальних закладів.

Упродовж наступних віків люди почали вдосконалювати домашнє виробництво речей, які задовольняли побутово-життєві потреби. Поступово покращувалися технічно-художні засоби, які вдосконалювалися колективним досвідом, передавалися із покоління в покоління, перевірялися практикою.

Це сприяло розвитку ремесла – дрібного ручного виготовлення готових виробів для збуту на ринку. Визначальними рисами декоративно-прикладного мистецтва залишалися колективний характер творчості, спадковість багатовікових традицій.

Постійно діяв провідний метод навчання: учитись працювати, як усі майстри, але при цьому зробити вироби кращими від інших. Ручний характер праці давав змогу імпровізувати, творити неповторне, мати «власний почерк». З XVI-XVIII ст. виникають мануфактури, а в XVIII-XIX ст. відбувається

перехід до капіталістичного виробництва – організації фабрик, де виготовлялися вироби: одяг, взуття, скрині, рушники тощо.

Таким чином, декоративно-прикладне мистецтво розвивалось у двох основних формах – домашнє художнє ремесло й організовані художні промисли, пов'язані з ринком.

Ці дві форми йшли паралельно, тісно переплітаючись між собою і взаємозбагачуючись. Перехід від мануфактур до капіталістичних фабрик, промислового виробництва в XIX ст. негативно позначився на подальшому розвитку художніх промислів, основа яких – традиційна художня рукотворність.

Сьогодні декоративно-прикладне мистецтво – складне, багатогранне художнє явище. Воно розвивається в таких галузях, як народне традиційне, професійне мистецтво й самодіяльна творчість. Ці галузі багато змістовні, між ними існують тісні зв'язки, які досліджено Антоновичем Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевичем М.Є. [14, с. 290].

1.2. Феномен творчого пошуку художника

Феномен людської творчості об'єднує науково-технічний прогрес людства і сучасне мистецтво, жагу до самовираження, а також непереборне прагнення людини до пізнання світу. Творчий пошук є невичерпним джерелом життєвих сил художника декоративно-прикладного мистецтва [6, с. 90].

Психологія творчого пошуку та винахідництва є галуззю наукової психології, яка вивчає психологічні закономірності творчої діяльності, що виявляються у сферах науки і техніки. Творчою діяльністю вважається така, яка передбачає інновації – створення якісно нових ідей або речей, ще не відомих людству, або вдосконалення тих, що вже існують.

Творчість зазвичай визначається як процес створення чогось нового, нетривіального, креативного. Результатами творчості можуть бути ідея, художній твір, технологія та інші об'єкти людської діяльності. Залежно від інтересів і теоретичних концепцій у визначеннях з'являються відмінності, в яких розглядаються особливості творчості як результату, як процесу або як здатності.

узагальнюючи дослідження, запропонувала наступні групи визначень творчості

Саме поняття «креативність» (creatio (лат.) – створення, образ) англійською мовою означає «творчість». У загальному вигляді креативність визначається як створення нових, оригінальних ідей, цінностей, що мають об'єктивне або суб'єктивне значення.

Є вузьке і широке розуміння креативності. При вузькому розумінні креативність розглядається як готовність суб'єкта продукувати оригінальні ідеї. Більшість психометристів створюють тести оцінки креативності, опираючись на такий погляд. Серйозні заперечення проти ототожнення вузького розуміння креативності та здатності до творчості пов'язані з продуктивністю, тобто багато оригінальних ідей можуть бути нереалізованими в принципі [41, с. 29].

В широкому розумінні креативність представляється як здатність людини відмовитися від стереотипних способів мислення або здатність знаходити нові способи розв'язання проблем і нові способи вираження.

Фромм, наприклад, дає визначення креативності як «здатності дивуватися і пізнавати, вміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, націленості на відкриття нового і здатності до глибокого усвідомлення свого досвіду». У деяких дослідженнях креативність розглядається як властивість особистості.

Такий різнобій у визначеннях відображає теоретичні розбіжності, в яких різною мірою однозначні творчі якості відносять до особливих здібностей, до особистісних якостей або до тих та інших одночасно.

Сенс розбіжностей виводить нас на інший рівень розгляду креативності, в якому виділяються ролі біологічно заданого спадкового фактора та фактора, обумовленого соціальним досвідом, вихованням, навчанням та умовами оточення.

При дослідженні творчості розглядають також відмінності між спеціальними здібностями і творчими. Д. Б. Богоявленська в статті «Суб'єкт діяльності в проблематиці творчості» порівнює полотна відомого примітивіста Піросмані та роботи копіїстів.

Не можна сказати, що Піросмані володів особливою майстерністю і талантом живописця, але його роботи представляють новий погляд на художню творчість, тобто проблема не в художніх здібностях. Психопаналітики представляють креативність як здатність приймати матеріал з підсвідомості у свідомість. З. Фройд як одне із джерел творчості розглядає внутрішній нерозв'язний конфлікт, що живить і дає енергію для творчості.

Художня і наукова творчість Творчість розглядають як певну форму діяльності, продуктом якої є новий результат.

При цьому в літературі іноді витлумачують поняття творчості, не виділяючи окремо наукову або художню творчість. У деяких випадках предметом аналізу стає окремо той чи інший вид творчої діяльності. Корисно виділити спільне та відмінне між названими видами творчості.

Спільним є те, що їх об'єднує новий результат, від чого саме залежить новизна. У багатьох дослідженнях стверджується, що базою для творчості є активність особистості, її цінності і мотиви або, інакше кажучи, наявність постійного стійкого інтересу.

Інтерес до певної діяльності пов'язаний із вразливістю; часто, але не завжди, такий інтерес формується в дитячому віці і визначає сферу діяльності на все життя. І тоді новий погляд на світ виникає в процесі кристалізації досвіду. Без вказаних якостей особистості високий результат практично не можна досягти. Але нове можливо тільки при наявності таких якостей, як сміливість, готовність до ризику, гри.

Відсутність сміливості не дозволяє людині побачити, почути, відчувати щось нове в навколишньому середовищі і не дає можливості захистити свою правоту. Дитина, що не має схваленого соціальною культурою досвіду уявлення про світ, може, сама не знаючи того, сформувати таку картину світу, яка далі визначить мотиви її пошуку і призведе до зіткнення з нормами культури, але якщо у неї не вистачить сміливості для вираження свого світу і самореалізації, вона зламається.

Відмінність між художньою і науковою творчістю можна звести до різних специфічних здібностей. В основі художнього бачення світу лежить образне мислення, на фізіологічному рівні домінує права півкуля, вона більш емоційна і суб'єктивна. Хоча і наукове відкриття може бути досить суб'єктивним: скажімо, ніхто сьогодні не сумнівається в об'єктивності ідей Ньютона або Джордано Бруно і Коперника, а от теорія відносності викликає у деяких вчених сумніви.

Суб'єктивізм пов'язаний із прийняттям чи неприйняттям суспільством пророцтва автора. Нова мова в поезії Шевченка, новий кінематографічний погляд Ейзенштейна або новий спосіб відображення перспективи в живописі Джотто безумовно сприйняті і підтримані творіннями наступних авторів. Одним із критеріїв об'єктивності в оцінці результатів є той поштовх, який дає роботу для нових творів. Скажімо, в науці відомо, що визнання Землі однією з планет Сонячної системи відразу приводить до відкриття цілого ряду планет, яких учені при наявності тієї ж самої техніки не бачили.

У художній творчості критерій оцінки більшою мірою тяжіє до суб'єктивізму, та іноді особиста чарівність автора, його життєвий шлях ніби замінюють власне творчу продуктивність.

У науковій творчості затребувана більшою мірою здатність до логічного послідовного мислення, що, однак, не виключає і важливість образного мислення, використовується інший спосіб показу результату, який опирається на роботу лівої півкулі, а не правої, діє на емоції. Варто також зазначити праці О. Потебні щодо мистецтва, що розвивало концепцію, як особливе «згущування» думки і вивчення художньої творчості, висувало принцип своєрідної економії мислення.

Психологія творчості оформляється як абсолютно самостійний розділ, що має свій предмет, цілі і методи вивчення. Предмет психології творчості визначається за Я. Пономарьовим (1976) – психічний структурний рівень організації творчої діяльності.

Наприклад, у науковій творчості ним буде психічний структурний рівень організації творчої діяльності вченого, що приводить до відкриття. Цей рівень можна інтерпретувати також як вираження психологічного механізму розвитку тієї чи іншої галузі діяльності людини.

Розглядаючи творчість як продовження пізнавальної діяльності за межами заданої ситуації, можна зрозуміти, як творець виходить за межі дозволеного. Тут багато чого залежить не від енергетичних ресурсів людини (знань, умінь, навичок, мотивів), а від її моральності.

Істинно творчою особистістю може бути захоплена, одержима якоюсь ідеєю людина – учений і музикант, робітник і лікар, двірник і художник, – але їй завжди притаманний високий рівень творчої активності.

Важлива умова творчості – сприйняття нових ідей, здатність знаходити й порушувати проблеми, незалежність поведінки та суджень і водночас уміння

поступатись і відмовлятися від своїх попередніх думок, критичність, сміливість, терпимість.

Істотними суб'єктивними умовами творчості зазвичай вважають завзятість, наполегливість, уміння забезпечити регулярність і ритмічність розумової праці.

Результативність творчої думки залежить не лише від свідомості, а й від неусвідомлених ідей, імпульсивних здогадок, які виконують функцію поштовху щодо ціннісних асоціацій. Ці й інші чинники творчості породжують розмаїтість теоретичних уявлень про творчий процес.

Висновки за розділом 1

У результаті аналізу декоративно-прикладного мистецтва як складової візуальних мистецтв встановлено, що воно поєднує утилітарну функцію з художньо-естетичною цінністю, формуючи особливий тип образного мислення. Декоративно-прикладне мистецтво виступає важливим засобом візуальної комунікації, відображаючи культурні традиції, світоглядні орієнтири та естетичні ідеали суспільства.

З'ясовано, що специфіка декоративно-прикладного мистецтва полягає в тісному зв'язку форми, матеріалу та функції, де художній образ народжується в процесі творчої трансформації практичного предмета. Це зумовлює особливу роль художника, який виступає не лише як майстер техніки, а й як носій культурної пам'яті та інноватор художніх рішень.

Феномен творчого пошуку художника в декоративно-прикладному мистецтві проявляється у постійному балансі між традицією та новаторством, індивідуальним авторським баченням і канонічними формами. Творчий процес включає експерименти з матеріалами, техніками, формами та

орнаментальними структурами, що сприяє розширенню художньої мови цього виду мистецтва.

Отже, декоративно-прикладне мистецтво постає як динамічне й багатовимірне явище в системі візуальних мистецтв, а творчий пошук художника є ключовим чинником його розвитку, що забезпечує актуальність, естетичну виразність та культурну значущість мистецьких творів у сучасному соціокультурному просторі.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТВОРЧОГО ПОШУКУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

2.1. Аналіз творчого пошуку художниці Ю. Мохіревої

Полтава завжди була містом із глибокими культурними традиціями, де класика органічно поєднується з сучасними мистецькими пошуками. Серед яскравих представників сучасного художнього середовища міста особливе місце займає Юлія Мохірева — художниця, чия творчість вирізняється емоційною глибиною, тонким відчуттям образу та уважністю народного мистецтва, зокрема полтавського розпису.

Народилася художниця у Полтаві, отримала початкові мистецькі знання та вміння в Полтавській дитячій художній школі (викладачі В. Д. Шершень та Т. М. Кусайло. У 1991 році вона закінчила Харківський художньо-промисловий інститут та здобула кваліфікацію — дизайнер-графік. У Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка художниця працює з 1991 р. а з 2007 р. і по теперішній час — доцент кафедри образотворчого мистецтва.

Ще в молодості художниця шукала свій власний стиль у мистецтві, і через захоплення народним декоративно-мистецтвом, прийшла до полтавського розпису

Під час роботи над своєю кандидатською дисертацією вона дослідила тоді ще маловідомий полтавський розпис — його витоки, процес створення композицій, методику побудови елементів та композицій; звернула увагу на його відмінності від інших видів українських розписів.

Видала у 2004 року посібник «Цей мальований світ (сам навчись розписувати вироби з дерева)», де розглядається історія українського

народного розпису виробів з дерева, мотиви та елементи розпису, його символіка. Цінність її праці – в розробці авторської методики навчання мистецтву полтавського розпису (вправах, зразках для наслідування, мотивах, ескізах розписів дерев'яних виробів, цілих композицій).

Юлія Мохірева – викладач, доцент кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Викладає дисципліни «Історія декоративно-ужиткового мистецтва», «Сучасне образотворче мистецтво», «Живопис», «Основи декоративної композиції», «Традиційний український розпис», «Композиція декоративного твору», «Художня графіка», «Методика навчання образотворчого мистецтва у вищій школі». Нагороджена премією імені Миколи Ярошенка, що присуджується видатним полтавцям за визначні заслуги в царині мистецтва. Художниця є членом Національної спілки художників України з 1993 року.

Юлія Мохірева малює на папері, дереві та полотні, пише свої твори з урахуванням прийомів народного малярства. У своїх композиціях художниця використовує елементи ПУ своїх композиціях художниця використовує елементи полтавського розпису. Вона створила свій впізнаваний стиль, декоративну манеру письма, свою образну мову.

Козаки, українські дівчата в національному одязі, леви, герої казок, квіти, дракони оживають і ніби розмовляють з глядачем, розповідаючи свої славні історії української минувщини: «Весілля» (1992), «Зачарований Гоголь» (2009), «Квіти від тебе» (2011), «Творці раїни» (2013), «Вечір удвох» (2013), «Гроно любові» (2016), «А я дівчина полтавка» (2019), «Хай не розлучать нас дороги» (2009), «Георгій переможець» (2016), «Охоронці скарбів» (2024).

Декоративний підхід, лаконічна лінія і яскраві кольори вирізняють її твори з поміж інших. Колір у творах художниці – головний, він організовує

простір, Поєднання доповнюючих кольорів – червоного і зеленого, синього та оранжевого, тісно переплетені в колоритах творів художниці.

Не дивлячись на те, що роботи площинні, декоративні і основні виражальні засоби – колір і пляма, вининє поступаються станковим живописним творам. Своїми сюжетами та яскравістю вони зрозумілі пересічному глядачеві, навіть нефахівцям.

Її роботи легко впізнати за м'якою, але водночас напруженою палітрою, в якій домінують яскраві тони, майже немає переходів світла й тіні, що характерно для розписів та декоративного малярства. Художниця часто звертається до образів людини — жіночих портретів, узагальнених фігур, станів і настроїв, у яких відчувається інтимність і психологічна зосередженість.

Важливою рисою творчості Юлії Мохіревої є поєднання реалістичних елементів із символізмом. У її картинах простір нерідко позбавлений конкретної прив'язки до місця чи часу, що дозволяє глядачеві зосередитися на емоціях героїв. Художницю не цікавить не стільки зовнішня подібність, скільки внутрішній стан персонажа, його мовчазний діалог із глядачем [34, с. 48].

Полтавський розпис, з його впізнаваними елементами та мотивами став основою її творчості. Мотивами «яблука», «сонця», «дзвіночків», «троянд» як основного мотиву полтавського розпису пронизані всі її композиції [31, с.69-70].

Водночас її роботи не замкнені в локальному просторі народного мистецтва: вони органічно вписуються в загальноукраїнський і сучасний європейський мистецький дискурс.

Твори Юлії Мохіревої не прагнуть гучних декларацій. Їхня сила — у тиші, напівтонах, уважному погляді на народне мистецтво. Це мистецтво споглядання і внутрішнього діалогу, яке запрошує зупинитися, відчути й

почути себе. Саме завдяки цій щирості та емоційній чесності творчість художниці знаходить відгук у серцях поціновувачів сучасного мистецтва.

2.2. Особливості творчого пошуку Р.Дудки

Р. Дудка – майстер декоративного живопису. Народилася 1990 року в місті Полтаві (Україна). Закінчила Національний університет культури і мистецтв (Київ) — магістр дизайну інтер'єру та обладнання. Закінчила аспірантуру Національної академії дизайну та мистецтв (Харків). Лауреат стипендії Президента України 2017 року. Володар гранту Президента України та Міністерства культури України 2018 року. Член Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Закінчила музичну школу — клас фортепіано [38].

Роботи осіли в збірці Національного центру народної культури “Музей Івана Гончара” (Київ), Національного музею українського народного декоративного мистецтва (Київ), а також у приватних колекціях в Україні, Польщі, Литві, Австралії, Македонії, Франції, Китаї та Кореї. Постійна учасниця міжнародних, всеукраїнських, регіональних, обласних виставок, фестивалів, конкурсів народного мистецтва. Персональні виставки відбулися 2014—2015 (Україна), 2017 (Литва, м. Клайпеда).

Працює в декоративному живописі, кераміці та скульптурі, де зображує квіти, тварин, фантастичні та вигадані істоти, рослини, абстрактні композиції. Ретельно вивчає значення та глибинне коріння орнаментів, знаків та символів у декоративному живописі. Це допомагає їй вести перемовини зі світом та самовизначитися, самоідентифікуватися в ньому як жінка та як художник. Занурюючись у її мистецтво, можливо зрозуміти світобудову і ролі людини в ній.

Одночасна ясність та складність форм і образів, які вона використовує в своїх роботах, мають глибокий зміст, тлумачення, а їхні казкові варіації з пізнаваними зображеннями провокують роздуми на тему особистісного розвитку та краси навколишнього світу. Обрана манера декоративності зображення дає їй можливість особистої інтерпретації світу, в якому вона живе і в якому хотіла б жити [40].

Роксолана Дудка – полтавська художниця, що працює в декоративному живописі, кераміці та скульптурі. Вона любить зображувати квіти, тварин, фантастичних та вигаданих істот, рослин, абстрактні композиції. Досить ретельно вивчає значення та глибинне коріння українського орнаменту, знаків та символів у декоративному живописі, завдяки цьому вона самовиражається у як жінка та як художник декоративно-прикладного мистецтва. Роздивляючись її роботи, можна зрозуміти як майстриня відчуває та розуміє світобудову і роль людини в ній.

Її художня практика пережила суттєву еволюцію останніми роками, що відображає інтеграцію медіа мистецтва і сучасних технологій. Відмовившись від виключно традиційних медіа, вона звернулася до віртуальної та доповненої реальності, відео мистецтва та інсталяцій, що дозволило їй розширити межі свого вираження та зануритися в більш концептуальні підходи.

У контексті війни, що охопила мою країну, вона залишаючись вірною роботі з нематеріальною культурною спадщиною, але тепер залучає ширший спектр художніх медіа, що забезпечує багатошаровість і проникливість її творів. Цей підхід дозволяє створювати твори, які не лише документують, але й трансформують культурні наративи, відображаючи складні емоційні та інтелектуальні переживання сучасності.

Її дослідження значення та коріння орнаментів, знаків і символів набули нового виміру завдяки використанню цифрових технологій. Вони стали інструментом для не лише самоідентифікації, а й для створення нових форм

комунікації з аудиторією. Через занурення в світ віртуальної реальності та інші цифрові формати, вона створює інтерактивні простори, які стимулюють рефлексувати про природу буття і людську роль у всесвіті. Роботи поєднують у собі одночасну простоту та складність форм і образів, наповнені глибоким змістом і багатшаровими тлумаченнями. Використання казкових варіацій з пізнаваними зображеннями провокує глибокі роздуми на тему особистісного розвитку та естетичної краси навколишнього світу. Завдяки сучасним технологіям вона здобула можливість створювати нові візуальні та концептуальні реальності, що дозволяють по-новому інтерпретувати світ, у якому вона живе, і світ, в якому вона прагне існувати.

Варто відзначити, що ясність та складність форм і образів, які вона використовує в своїх роботах, мають глибинний зміст, сакральне значення, а їхні казкові варіації з пізнаваними зображеннями навіюють роздуми на тему особистісного розвитку та краси навколишнього світу. Обрана манера декоративності зображення дає можливість Роксолані виразити свої враження, особисту інтерпретацію навколишнього світу, в якому вона живе і в якому хотіла б жити. До речі Роксолана це не перше ім'я художниці перше ім'я це Світлана.

Основні твори – Картина «Нерест» (2014), картина «Вазонок» (2015), «Круговерть. Підводний вальс», «Півник», «Товстогада кобила» (усі — 2016), «Двійнята», «Дерев'яний коник. Іграшка дитинства», «Ситий лось» (усі — 2017), «Зерно кохання», «Казкова лебідка» (обидва — 2018).

2.3. Творчий метод Л.Орел

Полтавський розпис є одним із найвишуканіших явищ українського декоративного мистецтва. Його вирізняють витонченість ліній, гармонійна кольорова гама, рослинна орнаментика та глибокий зв'язок із народною

традицією. Вагомий внесок у збереження й розвиток цього мистецького напрямку зробила художниця Лідія Орел, членкиня Національної спілки майстрів народного мистецтва України, чия творчість стала прикладом органічного поєднання традиції та новаторського авторського бачення.

Лідія Орел працює в руслі народного декоративного живопису, спираючись на класичні принципи полтавського розпису. У її творах домінують рослинні мотиви — яблука, квіти, гілки, листя, стилізовані бутони, що утворюють врівноважені, ритмічні композиції. Художниця тонко відчуває симетрію та пропорцію, завдяки чому її роботи сприймаються легкими, гармонійними й цілісними. На відміну від Юлії Мохірєвою, в творах Лідії Орел мало постатей людей, в основному — квіти та тварини. «Левики», Але всі вони — неначе з казки, закохують глядача з першого погляду [36].

Особливістю творів Лідії Орел є стримана, благородна колористика. Вона використовує характерні для полтавського розпису пастельні відтінки — світло-блакитний, охристий, рожевий, зелений, поєднуючи їх із білим тлом. Така палітра надає роботам відчуття чистоти, спокою й внутрішньої рівноваги, що є однією з ключових ознак полтавської декоративної традиції.

У своїй творчості художниця не лише відтворює усталені орнаментальні форми, а й надає їм індивідуального звучання. Її розписи вирізняються м'якістю мазка, плавністю ліній та особливою увагою до деталей. Кожен елемент композиції продуманий і водночас зберігає відчуття живого, вільного руху пензля.

Твори Лідії Орел можуть прикрашати різні поверхні — папір, дерево, предмети побуту, інтер'єрні елементи, що відповідає традиціям народного мистецтва, у якому краса нерозривно пов'язана з повсякденним життям. Через декоративний образ художниця передає світогляд української культури, її любов до природи, гармонії та порядку.

Творчість Лідії Орел відіграє важливу роль у збереженні полтавського розпису як живої традиції. Її роботи не є музейною реконструкцією минулого — вони демонструють, що народне мистецтво здатне розвиватися, залишаючись актуальним і сьогодні. Саме завдяки таким митцям полтавський розпис продовжує жити, надихати й формувати культурну ідентичність сучасної України.

Тематика і твори: цикли творів на полотні, на дереві: «Полтавський дивокрай», «Мамаї», «Пливе щука з Кременчука», «Полтавські скрині», «Мальоване дерево Полтавщини, «Український левик кобри не боїться», «Хустки», модельна колекція «Льонова палітра. Полтавська казка» та інші.

Розписи Лідії Орел є прикладом збереження та розвитку Полтавського розпису. Її роботи експонувалися в музеях та художніх галереях Полтави, Диканьки, Гадяча, Чернігова та інших міст України (під час пересувної виставки «Український левик кобри не боїться»), зберігаються в приватних колекціях Канади, Австралії, Японії, Німеччини. Розписала безліч військових артефактів для продажу на аукціонах на користь ЗСУ [37].

Композиція «вінок» часто зустрічається в роботах Лідії Орел і є уособленням українського річного календаря — чотири пори року, чотири найбільші сонячні свята. «Віночок» одночасно символізує й існування за законами космосу, і безперервність хліборобського циклу, і охороняючи замкнене коло. Також одним із улюблених композиційних елементів художниці - «вазон» з широко розгалуженим гіллям та листям, який є втіленням Дерева роду і створюється з поєднання двох гілок, двох родин. Сокровенні скарби Роду охороняє жінка Праматір, «вазони» - імовірно її стилізоване зображення. Спіралеподібні елементи у вигляді скрученого вужа змії, кривульки, хвильки, безкінечники доповнюють композиції Лідії Орел, вони не тільки додають декоративності і шарму її роботам, а й мають символічне наповнення — означають духовне очищення, мудрість. Брала участь

у ХІ Всеукраїнському фестивалі “Писанка” та була спікеркою Міжнародної наукової конференції “Мистецтво писанкового розпису — соціокультурний скарб України” в м. Коломия. З 2019 року є переможцем обласних, Всеукраїнських, Міжнародних конкурсів та фестивалів декоративно-прикладного мистецтва. Сучасна художниця декоративно-прикладного мистецтва Веде активну виставкову діяльність, щороку відбуваються мистецькі персональні виставки Лідії Орел.

Наразі 30 полтавських писанок та дерев’яна іграшка “Коник” авторства Лідії Орел зберігаються у фондах Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського. Чимало творів сучасної полтавської художниці зберігаються у приватних колекціях Японії, Австралії і Канади.

Неодноразово Лідія Орел передавала свої декоративні розписи за кордон для продажу на благодійних аукціонах по збору коштів для ЗСУ

У Полтаві відкрилася виставка декоративного розпису художниці Лідії Орел «Українкою я народилася». В експозиції — 30 робіт в стилі полтавського розпису, більшість з яких — нові.

Лідія Орел, майстриня декоративного розпису та писанкарства: Одна з останніх моїх робіт називається «Прадавня сила. Мольфарка». Тут мене надихнув вірш нашої полтавської поетки Тетяни Ваценко «Мольфарка». І я виконала композицію «Руда чаклунка», це теж нова робота, її ще ніхто не бачив. Руда чаклунка юна, її волосся руде, воно ніби з землі, як полум’я виринається і з цього полум’я виростають квіти, полтавські квіти.

Свою виставку Лідія Орел присвятила Дню Незалежності України. Адже вони про красу української природи та побуту, гармонійність та позитивне світосприйняття. Виконані орнаменти у техніці — розпис на полотні акриловими фарбами та гуашшю.

Роботи виконані у різних техніках, традиційних для декоративно-прикладного мистецтва Полтавщини. Це і декоративний розпис, і лялькарство,

і вироби з природних матеріалів. Полтавщина – багата на традиції, відома старовинними промислами. Таким неповторним та яскравим є Полтавський розпис. Полтавський декоративний розпис є одним з найдревніших в Україні, він значно старший за Петриківський і сягає часів трипільської культури.

Ще з часів Трипілля відома традиція розпису хат. Розписували також домашні меблі: ліжка, мисники, лави, шафи, а особливо – скрині. Традиція розпису скринь була найбільш поширеною на Полтавщині. Розписували на Полтавщині також іграшки, різні знаряддя, прядки, вулики, вози, сани, музичні інструменти.

Лідія Орел – відома українська майстриня декоративного розпису і писанкарства. Викладач Полтавської художньої школи імені Святослава Пашинського, член полтавського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України. У своїй творчості майстриня надихається полтавським розписом, докладає багато зусиль, щоб передати прийдешнім поколінням традиції полтавського розпису. А ще майстриня працює у техніці текстильний колаж, писанкарство.

2.4. Особливості творчого пошуку Євгена Пілюгіна

Євген Пілюгін – відомий в Україні художник-килимар. За більше ніж 30 років професійної діяльності за його участі виготовлено понад 500 килимів.

Наприкінці 90-х років він увійшов до складу творчої групи, яка займалась оздобленням будівель Адміністрації Президента, Маріїнського палацу, Будинку з химерами на Банковій, Національного палацу «Україна». Ткані мистецькі вироби майстра експонуються у Державному історико-культурному заповіднику «Гетьманська столиця» у Батурині. Євген Іванович також долучився до створення проєкту килима з Гербом України, який нині прикрашає залу засідань Верховної Ради України. А один з гобеленів роботи

майстра «Архистратиг Михайл» придбали для резиденції Папи Римського Іоанна Павла II у Ватикані [35].

Але улюбленою справою митця є живопис. Як художник-графік він не лише створює картини, а також готує ескізи для роботи над гобеленовими творами. У мистецьких роботах майстра переважають квіткові композиції поєднані з українськими краєвидами. Художник започаткував цікавий проект «Мальована хата», що передбачає художнє оздоблення будинків у різних районах нашої області.

Вся професійна діяльність Євгена Івановича пов'язана з Решетилівським краєм, який здавна славиться кустарними ремеслами та народними промислами. Він є ініціатором обласного фестивалю «Решетилівська весна», автором Герба та Прапора Решетилівщини

Багато років Є. Пілюгін присвятив педагогічній діяльності, навчаючи молодь у Решетилівському художньому професійно-технічному училищі, підготувавши цілу когорту майстрів народного мистецтва.

Євген Іванович – голова знаної в Україні родини майстрів народного мистецтва. Його дружина Лариса Михайлівна - талановита вишивальниця, доньки Наталя та Ольга талановиті майстри гобелена, вишивальниці, також займаються витинанкою та виготовленням народної іграшки. Виставки їх робіт пройшли з надзвичайним успіхом у країнах Європи, США та Канади. Це вагомі кроки культурної дипломатії, що сприяють взаєморозумінню і зближенню народів.

Пілюгін Євген Іванович (07. 08. 1947, с. Замістя Чернігівського, нині Бердянського р-ну Запорізької обл.)— майстер декоративно-ужиткового мистецтва, живописець, графік. Чоловік Лариси, батько Наталії та Ольги Пілюгіних. Заслужений майстер народної творчості України (2009). Лауреат міжнародних фестивалів мистецтв у Венеції (2017), Падуї (2018; обидва— Італія), Дортмунді (Німеччина, 2023). Полтавська обласна премія імені І.

Котляревського (2007), міські премії імені В. Короленка (2021), імені М. Ярошенка (2021). Член НСХУ (1990), НСМНМУ (1992).

Пілюгін Євген закінчив Український поліграфічний інститут у Львові (1988; викладач С. Іванов). Від 1973 працює в Решетилівському художньому професійному ліцеї (Полтавська обл.): 1992–2000— заступник директора. Голова Полтавського обласного осередку НСМНМУ (від 2016).

Основна його галузь – художнє ткацтво., полтавський розпис. Він учасник обласних, всеукраїнських, міжнародних мистецьких виставок від 1965, зокрема виставок творів родини Пілюгіних в Полтаві (2003, 2007–08, 2012–13, 2017), Києві (2008, 2016), Посольстві України в Софії (2012), Решетилівці, Українському культурному центрі в Парижі (обидві 2014).

Пілюгін Євген – ініціатор обласного фестивалю «Решетилівська весна»; автор герба та прапора Решетилівщини, розписів на тканині (батик). Деякі твори зберігаються в Національному музеї українського народного декоративного мистецтва (Київ), Національному історико-культурному заповіднику «Гетьманська столиця» (м. Батурин Чернігівської обл.), Полтавському краєзнавчому та художньому музеях, Літературно-меморіальних музеях В. Короленка та Панаса Мирного (обидва Полтава), Культурно-мистецькому центрі м. Володимир Волинської обл., Музеї «Українська витинанка» в м. Могилів-Подільський Вінницької обл., Запорізькому художньому музеї, Українському культурному центрі в Парижі. Про творчість П. та його родини знято телевізійний фільм «Сучасники з Марією Бойко. Родина Пілюгіних» (студія «Місто», 2013) [39].

Основні твори Пілюгіна Євгена – гобелени — «Осінь», «Ранок» (обидва — 1975), «Весна» (1977), «Пробудження» (1979), «Святковий» (1980), «Першоцвіт» (1982), «Літо» (1983), «Верби» (1988), «Ой, діброво, темний гаю» (1990), «Білий» (1997), «Плесо» (1998), «Одуд» (1999), «Степ», «Диво» (обидва

— 2008), «Різдвяне сяйво» (2012), «Зимовий букет» (2013), «Земля», «Прадавня легенда» (обидва — 2017).

Висновки до розділу 2

У другому розділі здійснено ґрунтовний аналіз творчого пошуку сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва (полтавців – Л.Орел, Ю.Мохіревої, Р.Дудки та Є.Пілюгіна), що дало змогу виявити провідні напрями, особливості та тенденції розвитку цієї галузі мистецтва на сучасному етапі. Дослідження показало, що декоративно-прикладне мистецтво України перебуває в активному процесі трансформації, зберігаючи водночас тісний зв'язок із національними традиціями.

У ході аналізу встановлено, що характерною ознакою творчого пошуку сучасних митців є звернення до народних художніх традицій, орнаментальних систем, символіки та автентичних технік, які переосмислюються з урахуванням індивідуального авторського бачення. Такий підхід забезпечує спадкоємність культурної пам'яті та сприяє актуалізації традиційного мистецтва в сучасному художньому просторі.

З'ясовано, що сучасні українські художники декоративно-прикладного мистецтва активно експериментують із формою, матеріалами та технологіями. Поєднання традиційних технік із сучасними засобами художньої виразності, використання нових матеріалів і цифрових технологій розширює межі декоративно-прикладного мистецтва та надає йому нових змістових і візуальних рішень.

У процесі дослідження визначено, що вагомий вплив на творчий пошук митців мають соціокультурні та історичні чинники. Сучасні події, національні

та загальнолюдські цінності, проблеми ідентичності, пам'яті та духовності знаходять відображення у декоративно-прикладних творах, надаючи їм концептуальної глибини та актуальності.

Проведений аналіз засвідчив, що творчий пошук сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва характеризується багатовекторністю та індивідуалізацією. Кожен митець формує власну художню мову, поєднуючи традицію і новаторство, декоративність і змістовність, що сприяє збагаченню та динамічному розвитку сучасного українського мистецтва.

Таким чином, результати розділу підтверджують, що сучасне українське декоративно-прикладне мистецтво є важливою складовою культурного простору, здатною до постійного оновлення та творчого розвитку, водночас зберігаючи національну самобутність і культурну спадщину.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОГО ПОШУКУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

3.1. Методичні рекомендації до вивчення вибіркової дисципліни

«Полтавський розпис»

Полтавський розпис є одним із найвишуканіших явищ українського декоративного мистецтва. Його вирізняють витонченість ліній, гармонійна кольорова гама, рослинна орнаментика та глибокий зв'язок із народною традицією. Саме тому, дослідивши полтавський розпис, творчість майстрів Полтавського розпису, таких як Лідія Орел, Юлія Мохірева, нами було прийнято рішення розробити вибіркову дисципліну для здобувачів вищих навчальних закладів мистецького профілю під назвою вибіркову дисципліну для здобувачів вищих навчальних закладів мистецького профілю під назвою «Полтавський розпис». Його вивчення сприяє формуванню національної ідентичності, розвитку художнього смаку та образного мислення, засвоєнню традиційних орнаментальних систем, збереженню та популяризації нематеріальної культурної спадщини України.

Мета навчальної дисципліни – опанування системи знань, вмінь і навичок з особливостей створення полтавського розпису – декоративних композицій, принципів колірних сполучень у декоративному живописі, художніх зображальних стилів, манер, видів, технік та матеріалів декоративного живопису.

В результаті вивчення дисципліни здобувач освіти має **знати:**

- історію розвитку полтавського розпису;
- особливості композиційних рішень в полтавському розписі;
- естетику декоративного живопису, характерних особливостей його створення різними засобами, прийомами та матеріалами;

- художні особливості полтавського розпису, основні мотиви та методику їх створення.

вміти:

- створювати основні мотиви полтавського розпису.
- володіти техніками та прийомами декоративного живопису;
- створювати декоративні живописні композиції в стилі полтавського розпису.

Завдання навчальної дисципліни: оволодіти образотворчими засобами декоративного живопису; технологією роботи на полотні, картоні, папері та і т.д.; основними засадами гармонізації колірних відносин; аналізом твору мистецтва та художнього процесу декоративного живопису в цілому; навичками декоративного живопису; методикою творчого пошуку в стилі полтавського розпису, сформувати навички створення орнаментальних і сюжетних композицій, розвивати творчу інтерпретацію традиційних мотивів.

Зміст навчального матеріалу ми сформували з двох блоків – теоретичного та практичного.

В теоретичному блоці ми рекомендуємо розглядати такі питання, як історико-культурні передумови виникнення полтавського розпису, особливості регіонального стилю (стриманість, гармонійність, декоративність); характерні орнаментальні мотиви: яблука, сонце, коло, вазони, тюльпани, лілеї тощо; вивчення кольорова гама полтавського розпису (переважання яскравих, насичених кольорів, здебільшого доповнюючих – червоних і зелених), теплих відтінків); символіку основних елементів.

Форми роботи теоретичного блоку навчальної дисципліни «Полтавський розпис» (вибіркової):

- лекції з візуальним супроводом;
- перегляд зразків народного мистецтва (скрині, терелі, «миті хати» – «мальоване дерево»;

- аналіз робіт сучасних майстрів (Ю.Мохірева, Л.Орел, Т.Пилипенко, Н.Дігтяр, Н.Лукафейник).

Варто залучати студентів до пошукової діяльності: досліджувати свій регіон, виявляти «бабусині скрині» з полтавським розписом, відвідувати музеї, де можна побачити зразки полтавського розпису, ходити на виставки творів полтавського розпису сучасних майстрів декоративно-прикладного мистецтва, проводити пошукову роботу в бібліотеках та інтернет-джерелах.

Слід зауважити, що корисними будуть зустрічі та майстер-класи з сучасними носіями полтавського розпису, науковцями та дослідниками, що вивчають полтавський розпис.

Після вивчення **теоретичного блоку**, нами запропоновані практичні заняття – **практичний блок**. Його варто будувати за принципом від простого до складного, тобто спочатку «натренувати» руку студентів, відпрацювати вправи та вправляння в народному малярстві.

Під час опанування практичного блоку дисципліни «Полтавський розпис», студенти вчаться проводити плані лінії – легкі та невимушені, швидкі та пластичні. На цьому етапі слід наголошувати, що у народному розписі не потрібно проводити декілька разів на одному і тому ж самому місці. Всі лінії повинні бути легкі, неповторні.

Далі варто запропонувати студентам вправи на опанування елементів полтавського розпису. Спочатку це можуть бути мазки, як в петриківському розписі. Завдяки мазкам тренується відчуття ритмів та ліній пензлями та фарбами.

Одночасно іде вивчення основних мотивів та створення окремих квіткових і рослинних елементів; поєднання елементів у прості композиції.

Студенти виконують різноманітні композиційні завдання, симетричні та асиметричні орнаменти; вчаться заповнювати площину; стилізувати

традиційні форми. Наступним етапом буде створення творчих робіт – декоративних композицій із застосуванням основних мотивів.

Студентам варто спробувати створювати полтавські розписи на папері, полотні, дерев'яних поверхнях; створювати традиційні композиції в колі, квадраті, імітуючи поверхні скринь та авторські композиції, сучасні інтерпретації полтавського розпису.

Рекомендовано використовувати такі методи навчання полтавського розпису: пояснювально-ілюстративний метод; демонстрацію зразків і поетапного виконання; практичні вправи; творчі завдання; метод проєктів; індивідуальну та групову роботу.

Форми організації занять на цьому етапі:

- аудиторні практичні заняття;
- майстер-класи;
- інтегровані заняття (історія + практика);
- виставки студентських робіт;
- пленерні або виїзні заняття (музеї, виставки).

Оцінювання результатів навчання повинно відбуватися за такими критеріями:

- знання теоретичного матеріалу;
- володіння технікою мазка;
- композиційна цілісність роботи;
- відповідність стилю полтавського розпису;
- творчий підхід і охайність виконання полтавського розпису.

Форми контролю:

- перегляд і аналіз творчих робіт в стилі полтавського розпису;
- захист творчого проєкту – композиції «Полтавський розпис»;
- підсумкова виставка творів студентів.

Також нами розроблені методичні поради викладачеві, а саме:

- дотримуватися принципу поступовості та послідовності у виконанні робіт полтавського розпису;
- заохочувати індивідуальний стиль студента у пошуках себе у полтавському розписі;
- поєднувати традиційність і сучасність у створенні робіт полтавського розпису;
- використовувати міждисциплінарні зв'язки (етнографію, музику, літературу, етнологію);
- формувати емоційно-позитивне ставлення до народного мистецтва та до його творів.

На нашу думку, саме дотримання цих вимог, а також основних дидактичних принципів викладання дисципліни, допоможе студентам якнайкраще опанувати вибірковою дисципліну «Полтавський розпис»

3.2. Силабус вибіркової дисципліни «Полтавський розпис»

Силабус вибіркової дисципліни

Назва курсу	Полтавський розпис
Веб-сайт для курсу	http://do.luguniv.edu.ua
Мета й завдання курсу	Ознайомлення з полтавським народним розписом, знання основних закономірностей стилізування та декорування у мистецтві, мотиви полтавського розпису, їх історія, морфологія, виражальні засоби та технологія декорування поверхонь. Оволодіння методикою навчання, основним мотивам полтавського розпису

Тривалість курсу	3 кредити, 90 годин
Результати навчання	1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність генерувати нові ідеї (креативність). 4. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. 5. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно- просторового та візуального середовища. 6. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями. 7. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва. 8. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі. 9. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача. 10. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Тижневий розклад	2 години на тиждень
Теми	1. Декоративно-прикладне мистецтво, як вид мистецтва 2. Українське декоративно-прикладне мистецтво 3. Українські народні розписи, їх стилістика та символіка. 4. Полтавський розпис. 5. Інструменти та матеріали полтавського розпису. 6. Основні мотиви полтавського розпису. 7. Особливості побудови композицій в полтавському розписі 8. Образно-стилістична мова полтавського розпису.
Орієнтація (на кого розрахований курс)	На здобувачів освітнього рівня «бакалавр» НН ІКМ ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» 02 «Культура і мистецтво»
Резюме викладача	Лебедева Ольга Валеріїна
Інформація для підтримання зв'язку	095 0207209

з викладачем	
Попередня підготовка	Отримані кредити з освітніх компонентів «Рисунок», «Історія зарубіжного мистецтва», «Історія українського мистецтва»
Як навчатися?	Відвідування лекцій, виконання творчих завдань на лабораторних заняттях.
Навчальні матеріали	Базові 1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 272 с. 2. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки у школі: Навч.-методичний посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів. К.: ІЗМН, 1997. 312 с. 3. Гулей О.В. Декоративно-прикладне мистецтво: навчальний посібник. Суми: Видавництво Сум ДПП ім. Макаренка, 2010. 152 с. 4. Васильківська О., Орлик О. Символіка української писанки // Вісник книжкової палати, 2002. № 5. С. 45 – 47. 5. Гевко О. Національно-патріотичне виховання студентів вищих педагогічних закладів засобами декоративно-ужиткового мистецтва: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.07 / Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. К., 2003. 21 с. 6. Данченко О. С. Народні майстри. К.: Радянська школа, 1982. 128 с.

	7. Запаско Я. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. Львів : ЛУ, 1969. 192 с. 8. Кара-Васильєва Т. В. Декоративно-прикладне мистецтво України: ХХ ст. К.: Либідь, 2005. 276 с. 9. Лозко Г. Українське народознавство. – Харків: Див, 2005. 270 с. 10. Наулко В. Культура і побут населення України. К.: Либідь, 1991. 232 с. 11. Соловей В.В., Зузяк Т.П., Марущак О.В. Українське народне мистецтво як засіб формування етнокультурної компетентності майбутніх фахівців з декоративного мистецтва. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2023. № 13(27) 2023. С.897 12. Тимків Б, Формування художньої етнокультури студентів засобами народного декоративно-прикладного мистецтва // Народне мистецтво, 2004. № 1/2. С. 54 – 55. 13. Тищенко О. П. Декоративно-прикладне мистецтво східних слов'ян і давньоруської народності (І ст. до н. е. – середина ХІІІ ст. н. е.). К.: Вища школа, 1983. – 110 с. 14. Українське народне малярство ХІІІ – ХХ століть: Світ очима народних митців: Альбом / Авт. – упоряд.: В. І. Свенціцька, В. П. Октович. К.: Мистецтво, 1991. – 304 с.
--	---

	15. Щербаківський В. Українське мистецтво. К.: Наукова думка, 1995. 287 с. 16. Яніна І. З народної академії // Народне мистецтво, 2003. № 3/4. С. 29 – 30. 17. Збережемо Українську Спадщину. URL: https://skeiron.com.ua/saveukrainianheritage-2/ 18. Соловей В.В., Зузяк Т.П., Марущак О.В. Українське народне мистецтво як засіб формування етнокультурної компетентності майбутніх фахівців з декоративного мистецтва. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2023. № 13(27) 2023. С.897 19. Психологія творчості та винахідництва : навчальний посібник Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2022. 216 с. Лещенко М.П. Зарубіжні технології підготовки учителів до естетичного виховання. 2-е вид., доп. К., 1996. 192 с., С.37. 20. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX-XX ст.): Хрестоматія /Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. К.: Наук. світ, 2003. 418 с., С.149. 21. Масол Л. Виховний потенціал мистецтва — джерело освітніх інновацій // Мистецтво та освіта. — 2001. —№1. С.2-5. 22. Орлов В. Мистецтво і педагогічні технології // Мистецтво та освіта. 2001. №1. С.8-12. 23. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та
--	---

	мистецька: Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / Академія педагогічних наук України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2002. – 270с., С.72. 24. Енциклопедія Сучасної України. Дудка Світлана-Роксолана Олександрівна. Електронний ресурс. Режим доступу: https://esu.com.ua/article-881163 (дата звернення 17.12.2025) 25. Artistic and Pedagogical Competences of the Fine Arts Teacher: an Adaptation to the Postmodern Society. Postmodern Openings. 2022. Vol. 13. Issue 2. Pp. 287–302. 26. Маричевський М. При світлі української свічі. Артанія. № 6. 2004. С. 34–37. 27. Мохірева Ю. А. Розпис. Навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво. Полтава, ПНПУ. 2015. 60 с. 28. Мохірева Ю. А. Виховання відчуття культурно-родинної ідентичності засобами образотворчого мистецтва. Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. праць. Київ-Полтава. 2016. С. 113–125. 29. Українське декоративно-ужиткове мистецтво : монографія / А. Є. Чорнощоків (гол. ред., передмова), О. О. Бабенко (розділ 3), Т. В. Батієвська (розділ 1), Н. М. Дігтяр (розділ 4), О. М. Кушніренко (розділ 5), Ю. А. Мохірева (розділ 6), Т. В. Саєнко (упор., розділ 2). Полтава : ПНПУ, 2019. 288 с. 30. Мохірева Ю. А. Методика залучення
--	---

	майбутніх учителів образотворчого мистецтва до проведення майстер-класів з традиційного розпису. Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. УДПУ імені Павла Тичини, Умань. 2022. С. 69–73. 31. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Київ : АНТ. 2005. 400 с. 32. Федорук О. К. Перетин знаку: Вибрані мистецтвознавчі статті : У 3 кн. Кн. 1: Історія та теорія мистецтва. Постаті. Народна творчість. Київ : Видавничий дім А+С. 2006. 260 с. 33. Юлія Мохірєва. Цей мальований світ. Сам навчись розписувати вироби з дерева (навчально-методичний посібник), журнал «Образотворче мистецтво», Полтава-Київ. 2003. 48 с. Допоміжна 1. Михайленко В.Є. Основи композиції. Київ : Каравела, 2004. 304 с. 2. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2003. 216 с. 3. Печенюк Таміла. Кольорознавство. Київ : Грані Т, 2009. 192 с. Електронні джерела Онлайн майстер-клас Євгена Пілюгіна. Електронний
--	--

	ресурс. Режим доступу : https://www.gallery.pl.ua/1onlajn-majster-klas-yevgena-pilyugina.html Полтавський розпис як елемент української народної культури [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://kultura-poltava.gov.ua/novyny/poltavskij-rozpis-yak-element-ukrainskoi-narodnoi-kulturi/
Необхідне устаткування	Комп'ютер/ноутбук тощо
Спільні / індивідуальні види навчальної діяльності	Лекції, лабораторні, самостійна та індивідуальна робота (тестування, реферати)
Оцінювання (онлайн / очно)	онлайн / очно
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв: - практична робота на лабораторних заняттях – 40%; - виконання контрольної роботи – 40%; - самостійна та індивідуальна робота (реферати, укладання

	бібліографії) – 20%.
Чат / сесії	
Форум / теми для обговорень і тривалість	1. Історія розвитку та побутування полтавського розпису. 2. Настінний розпис («миті хати»). 3. Розпис по дереву («мальоване дерево»). 4. Творчість полтавських художників, носіїв традицій полтавського розпису
Забезпечення виконання принципів академічної доброчесності	Заходи з попередження порушень академічної доброчесності; контроль, перевірка на наявність ознак академічного плагіату; відповідальність (зниження результатів оцінювання, повторне проходження курсу, призначення додаткових контрольних заходів)
Feedback курсу	Залік

Висновки до розділу 3.

У даному розділі розроблено вибіркoву дисципліну «Полтавський розпис», обґрунтовано методичні рекомендації до вивчення вибіркової дисципліни «Полтавський розпис», спрямовані на формування у студентів цілісного уявлення про регіональні особливості українського декоративно-ужиткового мистецтва. Визначено, що опанування полтавського розпису має важливе культурно-освітнє значення, оскільки сприяє збереженню національних традицій, розвитку художнього мислення та творчого потенціалу здобувачів освіти.

У процесі розроблення методичних рекомендацій окреслено мету, завдання та зміст навчальної дисципліни, що поєднує теоретичну підготовку з практичною діяльністю. Наголошено на доцільності поетапного навчання — від вивчення історико-культурних засад і характерних особливостей полтавського розпису до виконання складних композиційних і творчих робіт.

Обґрунтовано використання різноманітних методів і форм навчання, зокрема пояснювально-ілюстративних, практичних, творчих і проєктних, які забезпечують активну участь студентів у навчальному процесі та сприяють формуванню професійних компетентностей. Особливу увагу приділено організації практичних занять, розвитку навичок роботи з художніми матеріалами, а також формуванню індивідуального стилю на основі традиційних мотивів.

Запропоновані критерії оцінювання результатів навчання дають змогу комплексно оцінити рівень теоретичних знань, практичних умінь і творчих досягнень студентів. У підсумку зазначено, що впровадження розроблених методичних рекомендацій у навчальний процес сприятиме підвищенню якості мистецької освіти, розвитку інтересу до української народної культури та ефективному опануванню вибіркової дисципліни «Полтавський розпис».

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено комплексне дослідження особливостей творчого пошуку сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва в контексті культурних, соціальних та мистецьких процесів сьогодення. Аналіз теоретичних джерел і практичного досвіду митців дозволив виявити основні тенденції розвитку декоративно-прикладного мистецтва України на сучасному етапі.

У ході дослідження з'ясовано, що творчий пошук сучасних художників декоративно-прикладного мистецтва ґрунтується на органічному поєднанні національних традицій і новаторських художніх підходів. Українські митці активно звертаються до народної художньої спадщини, зокрема традиційних орнаментів, технік і символіки, водночас інтерпретуючи їх крізь призму сучасного світогляду, індивідуального авторського стилю та актуальних художніх форм. Дослідили сучасних полтавських художників декоративно-прикладного мистецтва. Проаналізовано творчість таких художників як Юлія Мохірева як Лідія Орел Роксолана Дудка та Євген Пілюгін.

Встановлено, що важливою ознакою творчого пошуку є експериментальність, яка проявляється у використанні нетрадиційних матеріалів, змішаних технік, нових технологій та міждисциплінарних підходів. Сучасні українські художники декоративно-прикладного мистецтва прагнуть розширити межі жанру, поєднуючи декоративність із концептуальністю та актуальним художнім висловлюванням.

Доведено, що значний вплив на формування творчих стратегій митців мають соціокультурні чинники, зокрема процеси глобалізації, національного самоусвідомлення, культурної ідентичності та суспільні виклики сучасності. У своїх роботах художники часто порушують теми історичної пам'яті, духовних цінностей, екології, війни та миру, що надає декоративно-прикладному мистецтву глибшого змістового наповнення.

Окрему увагу в роботі приділено освітньому аспекту, зокрема ролі мистецької освіти у формуванні творчої особистості художника. Обґрунтовано значення впровадження вибіркового дисциплін, спрямованих на вивчення регіональних видів декоративного мистецтва, зокрема полтавського розпису, як засобу збереження культурної спадщини та розвитку професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів у навчальному процесі закладів вищої мистецької освіти, під час розроблення навчальних програм, методичних рекомендацій, а також у творчій діяльності художників декоративно-прикладного мистецтва. Запропоновані висновки та узагальнення можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових досліджень у галузі сучасного українського декоративного мистецтва.

Отже, результати магістерської роботи підтверджують, що творчий пошук сучасних українських художників декоративно-прикладного мистецтва є динамічним, багатограним процесом, спрямованим на осмислення національної культурної традиції та її актуалізацію в умовах сучасного мистецького простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 272 с.
2. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки у школі: Навч.-методичний посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів. К.: ІЗМН, 1997. 312 с.
3. Гулеї О.В. Декоративно-прикладне мистецтво: навчальний посібник. Суми: Видавництво Сум ДПІ ім. Макаренка, 2010. 152 с.
4. Васильківська О., Орлик О. Символіка української писанки. Вісник книжкової палати, 2002. № 5. С. 45 – 47.
5. Гевко О. Національно-патріотичне виховання студентів вищих педагогічних закладів засобами декоративно-ужиткового мистецтва: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.07 / Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. К., 2003. 21 с.
6. Данченко О. С. Народні майстри. К.: Радянська школа, 1982. 128 с.
7. Запаско Я. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. Львів : ЛУ, 1969. 192 с.
8. Кара-Васильєва Т. В. Декоративно-прикладне мистецтво України: ХХ ст. К.: Либідь, 2005. 276 с.
9. Лозко Г. Українське народознавство. Харків : Див, 2005. 270 с.
10. Наулко В. Культура і побут населення України. К.: Либідь, 1991. 232 с.
11. Соловей В.В., Зузяк Т.П., Марущак О.В. Українське народне мистецтво як засіб формування етнокультурної компетентності майбутніх фахівців з декоративного мистецтва. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)): журнал. 2023. No 13(27) 2023. С.897

12. Тимків Б, Формування художньої етнокультури студентів засобами народного декоративно-прикладного мистецтва. *Народне мистецтво*, 2004. № 1/2. С. 54 – 55.
13. Тищенко О. П. Декоративно-прикладне мистецтво східних слов'ян і давньоруської народності (І ст. до н. е. – середина XIII ст. н. е.). К.: Вища школа, 1983. 110 с.
14. Українське народне малярство XIII – XX століть: Світ очима народних митців: Альбом / Авт. – упоряд.: В. І. Свенціцька, В. П. Октович. К.: Мистецтво, 1991. 304 с.
15. Щербаківський В. Українське мистецтво. К.: Наукова думка, 1995. 287 с.
16. Яніна І. З народної академії. *Народне мистецтво*, 2003. № 3/4. С. 29 – 30.
17. Збережемо Українську Спадщину. URL: <https://skeiron.com.ua/saveukrainianheritage-2/> (дата звернення : 12.08 2025)
18. Соловей В.В., Зузяк Т.П., Марущак О.В. Українське народне мистецтво як засіб формування етнокультурної компетентності майбутніх фахівців з декоративного мистецтва. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2023. № 13(27) 2023. С.897
19. Психологія творчості та винахідництва : навчальний посібник / О. А. Лещинська. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2022. 216 с.
20. Лещенко М.П. Зарубіжні технології підготовки учителів до естетичного виховання. 2-е вид., доп. К., 1996. 192 с., С.37.
21. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX-XX ст.): Хрестоматія /Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. К.: Наук. світ, 2003. 418 с., С.149.
22. Масол Л. Виховний потенціал мистецтва – джерело освітніх інновацій. *Мистецтво та освіта*. 2001. №1. С.2-5.

23. Орлов В. Мистецтво і педагогічні технології. *Мистецтво та освіта*. 2001. №1. С.8-12.

24. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / Академія педагогічних наук України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. К., 2002. 270 с. С.72.

25. Енциклопедія Сучасної України. Дудка Світлана-Роксолана Олександрівна. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-881163> (дата звернення 17.12.2025)

26. Artistic and Pedagogical Competences of the Fine Arts Teacher: an Adaptation to the Postmodern Society. *Postmodern Openings*. 2022. Vol. 13. Issue 2. Pp. 287–302.

27. Маричевський М. При світлі української свічі. *Артанія*. № 6. 2004. С. 34–37.

28. Мохірева Ю. А. Розпис. Навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво. Полтава, ПНПУ. 2015. 60 с.

29. Мохірева Ю. А. Виховання відчуття культурно-родинної ідентичності засобами образотворчого мистецтва. *Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. праць*. Київ-Полтава. 2016. С. 113–125.

30. Українське декоративно-ужиткове мистецтво : монографія / А. Є. Чорнощоків (гол. ред., передмова), О. О. Бабенко (розділ 3), Т. В. Батієвська (розділ 1), Н. М. Дігтяр (розділ 4), О. М. Кушніренко (розділ 5), Ю. А. Мохірева (розділ 6), Т. В. Саєнко (упор., розділ 2). Полтава : ПНПУ, 2019. 288 с.

31. Мохірева Ю. А. Методика залучення майбутніх учителів образотворчого мистецтва до проведення майстер-класів з традиційного розпису. *Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції*. УДПУ імені Павла Тичини, Умань. 2022. С. 69–73.

32. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Київ : АНТ. 2005. 400 с.
33. Федорук О. К. Перетин знаку: Вибрані мистецтвознавчі статті : У 3 кн. Кн. 1: Історія та теорія мистецтва. Постаті. Народна творчість. Київ : Видавничий дім А+С. 2006. 260 с.
34. Юлія Мохірева. Цей мальований світ. Сам навчись розписувати вироби з дерева (навчально-методичний посібник), журнал «Образотворче мистецтво», Полтава-Київ. 2003. 48 с.
35. Онлайн майстер-клас Євгена Пілюгіна. URL : <https://www.gallery.pl.ua/1onlajn-majster-klas-yevgena-pilyugina.html> (дата звернення: 15.07.2025)
36. Полтавська художниця Лідія Орел презентувала виставку декоративного розпису «Українкою я народилася». URL : <https://irt.pl.ua/news/31373/> (дата звернення: 20.09.2025)
37. «Магія двох»: відкриття виставки Лідії Орел і Тамари Пилипенко в музеї В.Г. Короленка URL : <https://kultura-poltava.gov.ua/news/magiya-dvoh-vidkrittya-vistavki-lidiyi-orel-i-tamari-pilipenko-v-muzeyi-vg-korolenka> (дата звернення: 20.12.2025)
38. Бібліотека українського мистецтва. Роксолана Дудка. URL : https://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/dudka-roksolana/?srsId=AfmBOooaCNiEbgIO__sGVVg9_Z1pM-eVnFvKBlAasHGFSIRxmLl-fhQE (дата звернення: 25.06.2025)
39. Презентація живопису відомого килимаря Євгена Пілюгіна. URL : <https://kultura-poltava.gov.ua/news/prezentaciya-vistavki-zhivopisu-vidomogo-kilimariya-ievgena-pilyugina> (дата звернення: 01.09.2025)
40. Дудка Світлана-Роксолана Олександрівна. URL : <https://rating2.lntu.edu.ua/uk/dudkasvitlana-roksolanaoleksandrivna> (дата звернення: 05.05.2025)
41. Яланська С. П. Психологія творчості: навчальний посібник. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. 180 с.

Додатки

Приклади декоративних творів полтавських художників

Рис.1.Юлія Мохірева. Грона любові. П., акрил. 40 х 40, 2012 р.

Рис.2. Юлія Мохірева, "Георгій переможець", полотно, акрил, 40 х 40, 2016

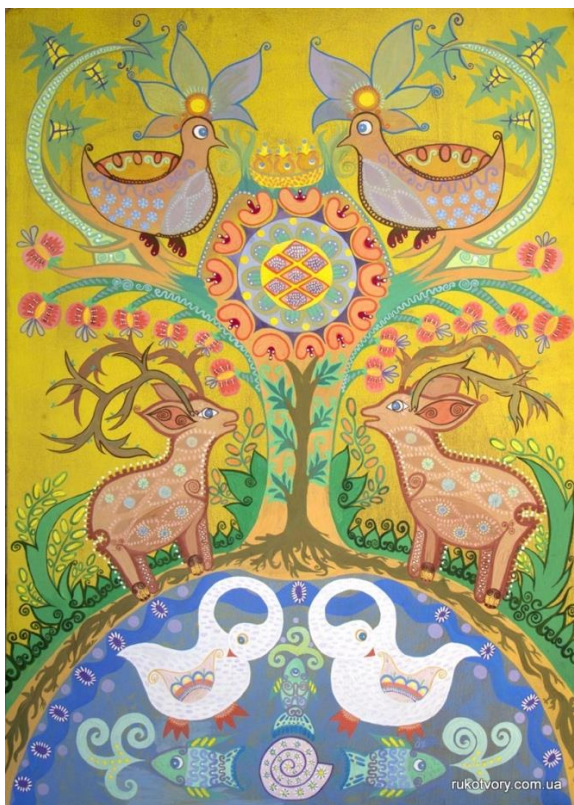

Рис.3. С.-Р. Дудка. «Вазонок». 2015. 70х50 Деревоволокниста плита

Рис.4. С.-Р. Дудка. «Сім'я». 2015. 70х50. Деревоволокниста плита

Рис.5. С.-Р. Дудка. «Дерево життя». 2015. 70х50. Деревоволокниста плита

Рис.6. С.-Р. Дудка. «Ода мудрості». 2019. 40х60. Деревоволокниста плита

Рис.7. Лідія Орел «Хустка». П., ол. 2025. 40 х 40.

Рис.8. Лідія Орел «Світ Божий як Великдень». П., ол. 2025. 60 х 40.

Рис.9. Євген Пілюгін створює декоративне панно на стіні

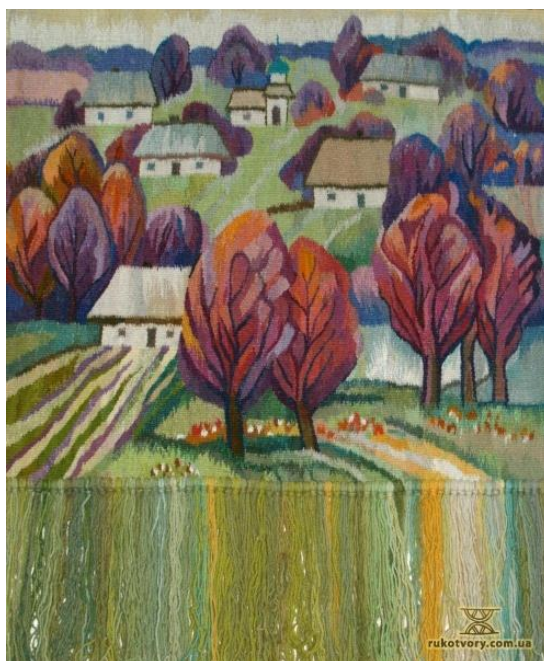

Рис.10. Євген Пілюгін «Село». Гобелен, вовна, 2010.